

Turizm Sohasida Havo Transporti Afzalliklari Va Kamchiliklari

*Salimova Muyassar Abdulla qizi*¹

Annotatsiya: Transport har qanday mamlakat iqtisodiyoti moddiy bazasining eng muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Transport xizmatlarining umumiy tarkibida asosiy ulush havo transportiga tegishli. Eng ko'p sayyohlar, ayniqsa uzoq masofalarga sayohat qiluvchilar aviatsiya xizmatlaridan foydalanadilar.

Kalit so'zlar: Havo transporti, havo konteynerlari, aviatsiya, xizmat ulushi.

Hozirgi vaqtda transport rivojlanayotgan va yuqori darajada rivojlangan iqtisodiy va ijtimoiy bazaga ega bo'lgan davlat iqtisodiyotining eng muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Transport iqtisodiyotning normal ishlashini ta'minlaydi, ijtimoiy ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, iqtisodiyotning turli tarmoqlaridagi korxonalarni xomashyo va xom ashyo manbalariga eng to'g'ri yaqinlashtirishni hisobga olgan holda ishlab chiqarish kuchlarini butun mamlakat bo'ylab oqilona taqsimlash uchun sharoit yaratadi. mahsulotlarni iste'mol qilish sohalari, ishlab chiqarishni ixtisoslashtirish va kooperatsiya qilish, savdo kabi tarmoqlarni rivojlantirishga imkon beradi. Transport turizmni rivojlantirishning yetakchi omilidir. Ijtimoiy muammolarni hal etish, aholining ishbilarmonlik, madaniy va turistik sayohatlarini ta'minlash, mamlakat ichida va xorijda madaniy almashinuvni rivojlantirishda transportning o'rni katta.

Transport xalqaro transportning rivojlanishini ta'minlaydi. Iqtisodiy munosabatlar esa turli mamlakatlar o'rtasida o'zaro manfaatli almashinuvni osonlashtiradi. Tarixiy jihatdan turli davlatlarning transport tizimlarining shakllanishiga ularning geografik joylashuvi, tabiiy salohiyat, va ko'pincha iqlim va landshaft xususiyatlari. Bu ma'lum bir mintaq va davlat sharoitida eng oqilona foydalaniladigan transport va texnik bazalarning shakllanishiga olib keldi.

Turizmning rivojlanishi bilan transport yo'nalishlari doimiy ravishda kengayib boradi, chunki sayohatga bo'lgan talabning ortishi transport infratuzilmasi rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Transport, o'z navbatida, sayohat geografiasini kengaytirish imkonini beradi. Ikki tomon o'rtasida foydali va foydali hamkorlik mavjud. Transport xizmatlari turizmga asosiy xizmat turlaridan biridir. Ular turning narx tarkibida asosiy ulushni egallaydi. Sayohatning davomiyligi va masofasiga qarab, bu ulush (ko'p hollarda) 20 dan 60% gacha. Transport xizmatlarining umumiy tarkibida asosiy ulush havo transportiga tegishli. Eng ko'p sayyohlar, ayniqsa uzoq masofalarga sayohat qiluvchilar aviatsiya xizmatlaridan foydalanadilar. Shu bilan birga, samolyotni, majoziy ma'noda, jismoniy shaxslarning transporti deb atash mumkin. Kurort, biznes, ko'ngilochar va ta'lim maqsadlarida sayohat qiluvchi turistlarning eng katta oqimi individual turistlardir. Va ular ko'pincha havo transportidan foydalanadilar.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, havo transporti mashhurligining o'sish sur'ati avtomobil transportiga qaraganda yuqori, bu sayohat geografiasining kengayishi va sayohat vaqtini ularning chastotasi foydasiga qisqartirish bo'yicha mavjud barqaror tendentsiya bilan bog'liq (o'sish). qisqa muddatli uzoq muddatli sayohatlar).

Bularning barchasi turistik biznesning havo transportiga katta e'tibor qaratishiga sabab bo'lmoqda. Samolyotlar dunyodagi eng mashhur transport turidir. Turizmga havo qatnovi haqida ham shunday deyish mumkin va buning bir qancha sabablari bor:

¹ Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti Turizm va servis kafedrasida assistent o'qituvchisi, muyasabdushkur@gmail.com

- Aviatsiya uzoq masofalarga sayohat qilishda eng tez va qulay transport turidir;
- Reyslardagi xizmat turistlar uchun jozibali ko‘rinishga ega;
- Aviakompaniyalar to‘g‘ridan-to‘g‘ri hamda xalqaro bron va bronlash tarmoqlari orqali sayyohlik agentliklariga samolyotda band qilingan har bir o‘rin uchun komissiya to‘laydilar va bu ularni havo transportini tanlashga undaydi.

Havo transportining afzalliklari va kamchiliklari haqida gapirishga kirishish uchun havo sayohatining afzalliklari va kamchiliklari, bizga bir joydan ikkinchi joyga ko‘chib o‘tishga yordam beradigan xizmat bo‘lgan havo transportini, yo‘lovchilarni, yuklarni aniqlashga kelishimiz kerak. Havo transporti tijorat maqsadlarida bo‘lib, dastlab bu turdagi transport faqat odamlarni safarbar qilish uchun o‘ylangan. Havo konteynerlari ham, faqat yuk tashish uchun mo‘ljallangan samolyotlarning dizayni ham o‘zgarganligi sababli, tovarlar hajmi sezilarli darajada oshdi. Bundan tashqari, navigatsiya, shuningdek, telekommunikatsiya sohasidagi yutuqlar buning ajoyib tarzda rivojlanishiga imkon berdi.

Havo sayohatining **afzalliklariga** quyidagilarni qayd etishimiz mumkin:

- Tezlik va etkazib berish muddati ushbu turdagi parvozlarni tez-tez qiladi.
- Siz bir nechta yo‘nalishlarni va kirishni osonlashtiradigan havo o‘tkazmalarini amalga oshirish imkoniyatini qamrab olishingiz mumkin.
- Ushbu turdagi transport orqali yuklarni tashish xavfsizroq bo‘lib, o‘g‘irlik ehtimolini kamaytiradi.
- Agar transportning qiymati muhim bo‘lsa, tovarning o‘tish vaqti kamayadi.
- **Kamchiliklari:**
- Ushbu turdagi transport uchun to‘lashingiz kerak bo‘lgan xarajat quruqlik va dengizdan yuqori.
- Havo transportida yuk va saqlash sig‘imi quruqlikdagi transportga qaraganda ko‘proq, lekin dengiz transportida bu ko‘proq.
- Bunday holda, biz havo orqali tashishimiz mumkin bo‘lgan mahsulotlarga nisbatan cheklovlar mavjud.
- Iqlim omillari havo transportiga katta ta‘sir ko‘rsatadi, chunki ular noqulay ob-havo sharoitida parvoz qilish xavfi ostida bo‘lishi mumkin.
- **Ahamiyati:**
- Havo transporti eng muhimlaridan biri hisoblanadi, chunki u bugungi kunda mavjud bo‘lgan eng xavfsiz transport vositasidir. U telekommunikatsiya sohasida katta yutuqlarga ega, bu uning xavfsizligini kafolatlaydi.

Aviakompaniyalar orqali o‘rinlarni bron qilish va aviachiptalarni sotib olish;

- o‘rinlarni bron qilish va bronlash tizimlari orqali aviachiptalarni sotib olish;
- aviakompaniya bilan muntazam aviakompaniyalarda o‘rinlar kvotasi bo‘yicha kelishuv;
- agentlik shartnomasi va o‘z turistlari uchun aviachiptalarni sotish bo‘yicha agentlik sifatida ishlash;
- turistlarni tashish uchun charter reyslarini tashkil etish.

Turistlarni tashishning eng qulay va foydali qismini to‘g‘ri tanlash, shuningdek, sayyohlarni havoda tashish bo‘yicha shartnoma tuzish uchun siz aviakompaniya bilan o‘zaro aloqaning u yoki bu turining barcha xususiyatlari, afzalliklari va kamchiliklarini bilishingiz kerak.

Shuningdek, sayyohlik agentligi aviachiptalarni bron qilish, aktsiyalar, tariflar va aviakompaniyalar tomonidan taqdim etilgan chegirmalar bilan ishlash qoidalarini bilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Turizmدا-transport-xizmatlari.-Oquv-qollanma.B.SH_.Safarov-N.E.Ibadullaev-va-boshq.T-2019.p
2. Norchaev_A_N_Turizmда_transport_xizmatlari_O'q_2020.pdf
3. Interjournal.uz IQTISODIYOT+VA+TURIZM+№2-87-91%20(1).pdf
4. Safarov B. Sh., Ibodullayev N.E., Daminov M.I., Karimov.A.A. ”Turizmда transport xizmatlari. ”O`quv qo`llanma T.: «Fan va texnologiya», 2019 y.-250 b.
5. Stephen J.Page. Transport and Tourism: Global perspectives, Third ed.Harlow(England); London;New York (etc).Pearson Education Limited.2009.
6. Gross, S.,Klember,L.(Eds.) Introduction to tourism transport. CABI.2004
7. Tuxliyev I.S., R.Hayitboyev, B.Sh.Safarov, G.R.Tursunova “Turizm asoslari”. Darslik. T.: «Fan va texnologiya», 2014y. -439 b.
8. Будко И.И «Транспортное обслуживание туризма» Учебное пособие, М.:2006.
9. Гуляев В.Г “Организация туристских перевозок”Учебное пособие .Москва
10. Types of Hotel Services. Alieva Makhbuba Toychievna, Odilova Sitora Ibrohimbek qizi. EUROPEAN JOURNAL OF LIFE SAFETY AND STABILITY (EJLSS) ISSN2660-9630 www.ejlss.indexedresearch.org Volume 23, November-2022 ||
11. Development Directions of Sports Tourism in Uzbekistan. Alieva Makhbuba Toychievna. Tangirberganov Akmal Ikhtiyor Ugli. International Journal of Development and Public Policy | e-ISSN: 2792-3991 | www.openaccessjournals.eu | Volume: 3 Issue: 4
12. Toychievna, A. M. . (2022). Organizational and Economic Mechanism for the Development of Pilgrimage Tourism in Uzbekistan. Vital Annex : International Journal of Novel Research in Advanced Sciences, 1(4), 32–35. Retrieved from <https://www.innosci.org/IJNRAS/article/view/295>
13. Алиева, М. (2020). Хизмат кўрсатиш соҳаси тармоқларини ривожлантириш истиқболлари. Архив научных исследований, (13).\
14. Алиева, М. Т. (1994). Развитие и размещение отраслей по переработке шерсти Узбекистана.
15. Алиева, М. (2020). Harvard Journal of Fundamental and Applied Studies. Архив научных исследований, (12).
16. Alieva, M. T. (2018). Tourism problems in the Central Asian republics. Theoretical & Applied Science, (11), 30-34.
17. Aliyeva, M. T. (2020) Tourism in Uzbekistan: status, problems and prospects. Harvard Journal of Fundamental and Applied Studies, (1), 7]

Foydalanilgan internet saytlar:

1. <https://hotel-all.ru/uz/moscow/ispolzovanie-vozdushnogo-transporta-v-turizme-aviacionnyi>
2. <https://www.postposmo.com/uz/havo-transportining-afzalliklari-va-kamchiliklari>
3. <https://advice.uz/oz/category>

